

DESETI KONGRES SAVEZA UDRUŽENJA FOLKLORISTA JUGOSLAVIJE ODRŽAN NA CETINJU OD 25—29. KOLOVOZA 1963.

Ove godine održan je na Cetinju Deseti kongres Saveza udruženja folklorista Jugoslavije. Bio je to zapravo drugi kongres održan u Crnoj Gori, jer se jedan održavao već god. 1956. Ovo je bio i jubilarni kongres, i s obzirom na proslavu 150-godišnjice Njegoševa rođenja, a i s obzirom na brojku deset u vezi s dosad održanim kongresima spomenutoga Saveza. Kao svi dosadašnji kongresi imao je i ovaj nekoliko osnovnih tema oko kojih su se kupili pojedini referati i saopćenja. Teme su ove godine bile: Njegoš i narodno stvaralaštvo; Folklor u svojim umjetničkim transformacijama i dobrim i lošim reprodukcijama; Tragom najstarijega folklornog naslijeđa; Dramski oblici i elementi u narodnom stvaralaštvu. Kao na većini dosadašnjih kongresa, izostavljeno je nekoliko najavljenih referata i saopćenja zbog toga što su njihovi autori bili spriječeni da prisustvuju Kongresu, a onda, naravno, bilo je i takvih referata i saopćenja koji su uključeni naknadno, a ponekad — što je svakako gore — i u posljednji čas u sam rad Kongresa. Ove godine, za razliku od prijašnjih, ne samo da nisu bili umnoženi čitavi referati, odnosno saopćenja, da ih prisutni mogu lakše pratiti na samom Kongresu, nego nije bilo ni njihovih kratkih sadržaja.

K tome je i broj referata i saopćenja bio tako velik (ravno 55 na broju), a velika većina njih prelazila je i dopušteni opseg, te je za diskusiju ostalo premalo vremena. To treba svakako požaliti, jer mnoge stvari koje su iznesene u pojedinim referatima i saopćenjima nisu zbog toga mogle biti razmotrene s različitih aspekata koje predavač ili nije uzimao u obzir ili kojih se tek djelomično dodirnuo. Kao primjer za to navodimo zanimljivi referat Save Vukmanovića »Crnogorci o Njegošu«, gdje je bilo izneseno kako suvremenici u Njegošu nisu vidjeli velikoga pjesnika (uostalom česta pojava u povijestima svih novovjekih evropskih književnosti) nego samo državnika koji piše pjesme¹, a što je trebalo u diskusiji nadopuniti time da je Stanko Vraz bio prvi koji je u »Gorskom vijencu«, čim je bio publiciran, vidio uspjelo, umjetničko djelo.

Među priložima prve teme, tj. teme »Njegoš i narodno stvaralaštvo« bilo je vrijednih upozorenja, ali i pretjeranih, gotovo romantičnih pohvala upućenih Njegošu kao pjesniku stvaralaocu, koje njemu nisu potrebne, jer je za nj davno već utvrđeno da je jedan od najvećih pjesnika među južnim Slavenima. Od većeg je interesa bila modernija interpretacija pjesnikovih knjiga, odnosno njegova glavnog djela »Gorskog vijenca«, osobito u referatu M. Brauna (iz Göttingena) o temi »Gorski vijenac kao primjer književne obrade narodne epike«, a i u referatu T. Čubelića »Stvaralački postupak Njegoša i neke karakteristike usmenoga narodnog stvaralaštva«. O načinu prikazivanja Njegoša bila je nešto kazala za vrijeme kasno određene i ne osobito dugo vođene diskusije slovenska folkloristkinja dr Zmaga Kumer.

¹ Prema navodima dra Ž. Mladenovića u referatu »Njegošev doprinos Vukovoj zbirci narodnih pesama« i Vuk je vidio u Njegošu u prvom redu državnika i svoga mogućeg sakupljača narodnih pjesama ili još bolje utjecajnu osobu s pomoću koje je mogao lakše doći u dodir s pojedinim kazivačima u Crnoj Gori.

I treća je tema imala znatan broj obrađivača. Uvodni referat »Dramski elementi i oblici u našem narodnom stvaralaštvu« održao je N. Bonifačić Rožin. On je u svom referatu, kao i u nekim svojim radovima objavljenim u različitim publikacijama, obnovio i produbio zanimanje prema dramskim elementima pa i čitavim dramskim oblicima u tradicionalnoj književnosti Hrvata i Srba. Uostalom, na njegov je poticaj i uneseno u rad ovogodišnjeg Kongresa na Cetinju proučavanje tih elemenata i oblika. Ostali referati i saopćenja, kao npr. ona dra D. Nedeljkovića, M. Matić, D. Đorđevića, M. Kneževića, K. Polloka, K. Horaleka, A. Nazora i dr., proširili su ta proučavanja na različite krajeve Jugoslavije. U povodu referata netom spomenutoga njemačkog slaviste K. Polloka »Dijaloški elementi u lirskoj narodnoj pjesmi« treba napomenuti da dijaloških oblika ima također mnogo i u epskim narodnim pjesmama Hrvata i Srba, pa da je na njih već upozoravao i A. Mickiewicz u predavanjima koje je održavao u Parizu na Collège de France. Evo, uostalom, u tom smislu njegovih riječi: »Junačka se poezija lako pretvara u dramu; dovoljno je izdvojiti tirade i razdijeliti ih osobama, da bi se od njih stvorila dramska scena, dobri pozorišni komadi.«²

Bilo je na ovom Kongresu još referata, odnosno saopćenja o kojima bi trebalo nešto reći (tako npr. o referatu C. Naselli iz Catanije ili o referatu V. Džakovića koji je uz sam tekst referata veoma snažno i recitirao pojedine crnogorske tužbalice itd.), ali kako će ona sva izaći u zborniku koji će biti posvećen ovom Kongresu, o njima će se moći potanje progovoriti tek kada taj zbornik bude publiciran.

Na godišnjoj skupštini Saveza udruženja folklorista Jugoslavije koja je održana poslije završetka samog Kongresa, tj. 29. kolovoza, za predsjednika je izabran dr Jovan Vuković, sveučilišni profesor iz Sarajeva.

O. Delorko

SAVJETOVANJE ETNOLOŠKOGA DRUŠTVA JUGOSLAVIJE (1963)

Ove godine održana je III redovna skupština Etnološkoga društva Jugoslavije u Budvi na Crnogorskom primorju, od 22. do 25. septembra. Redovne skupštine društva održavaju se svake druge godine. Ove je godine istodobno održano i VI Savjetovanje društva koje se organizira redovno svake godine s referatima i stručnim diskusijama.

Kako je na početku 1962. osnovan ogranak Etnološkoga društva za SR Crnu Goru, to je ova mlada sekcija preuzela cjelokupnu organizaciju skupštine i savjetovanja. Drugi dan poslije održane skupštine počelo je savjetovanje, te je po već ustaljenoj tradiciji prvi dan savjetovanja bio posvećen kraju u kojem se održava sastanak. Referati o Crnoj Gori pružili su ne samo pregled rada na proučavanju Crne Gore nego su ujedno ukazali i na svu složenost te problematike. Tu se pokazala potreba što intenzivnijeg izučavanja kraja koji je do praga današnjice sačuvao toliko iskonskih elemenata u materijalnom, duhovnom i u društvenom pogledu, a gdje se danas pod novim uvjetima odigrava nagli prijelaz iz nedavne patrijahalne sredine u novo doba.

Niz referata ukazao je na mogućnost doprinosa etnologije društvenoj stvarnosti i to u pogledu zdravstvenog prosvjećivanja, zadrugarstva, a ujedno i potrebu izradbe različitih stručnih djela, u prvom redu etnološkoga pregleda naših zemalja i drugih kompleksnih udžbenika za škole i ostalo. Konačno je tu ukazano i na daljnji razvoj naše naučne discipline, a osobito se živo raspravljalo o ulozi etnologije u proučavanju društva uopće kao i o etnološkoj terminologiji. Tako je pao i prijedlog da bi možda naziv kulturologija, kulturolog bio sretniji i obuhvatniji nego dosadašnje ime etnolog.

Kako je etnologija mlada naučna disciplina, nije još kod nas riješeno pitanje profesionalnog statusa etnologa u pojedinim zvanjima kao ni djelokrug ovoga kvalificiranog stručnjaka. Etnologu je za sada priznata njegova stručnost za rad u stručnom krugu, ali korisnost suradnje etnologa s ostalim aktuelnim zvanjima još nije dovoljno uočena na mnogim sektorima naše stvarnosti. Uopće nije iskorištena stručnost etnologa na mnogo radnih mjesta u javnim ustanovama i organizacijama kao ni u poduzećima. Tako npr. u turističkoj privredi, filmu i drugdje. Etnologu

² A. Mickijević, O srpskoj narodnoj poeziji. Preveo s poljskoga S. Subotin. Cetinje 1955. str. 133—134.